

SUOMEN MUINAISMUISTOYHDISTYKSEN VUODEN 2017 TOIMINTAKERTOMUS

Yhdistyksen tarkoitus

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen sekä mahdollisuuksien mukaan muiden kansojen ja alueiden muinaisuutta valaisevaa muinaistieteellistä, kansatieteellistä, taidehistoriallista ja kulttuurihistoriallista tutkimusta, levittää tietoa sekä herättää ja pitää vireillä kiinnostusta kulttuuriperintöön. Toimintaansa yhdistys harjoitti jo 147 vuoden kokemuksella. Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseura.

Kokoukset ja yleinen toiminta

Yhdistys piti seitsemän jäsenkokousta, joista neljä oli kevätkaudella ja kolme syyskaudella. Kokoukset pidettiin Kansallismuseon auditoriossa yleensä kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona klo 18. Saadun palautteen perusteella kokousten aikaa päätettiin aikaistaa tunnilla aiemmasta klo 19:stä. Vuosikokous pidettiin keskiviikkona 10.5.2017, koska yhdistyksen vuosikokouksen perinteinen päivä 7.5. sattui sunnuntaille. Joulukuun kuukausikokous pidettiin ke 13.12., koska kuukauden ensimmäinen keskiviikko 6.12. osui Suomen 100-vuotisitsenäisyyspäivälle. Kevätkauden kuukausikokousten teemana oli kaupunkitutkimus otsikolla Maiseman kosketus. Syyskauden teemana oli ”Pohjoinen ulottuvuus”. Kokousten yhteydessä jäsenille esiteltiin valikoidusti julkaisuvaihdon kautta saatua uutta kirjallisuutta sekä tiedotettiin ajankohtaisista asioista.

Helmikuun kokouksessa 1.2.2017 esitelmän piti FM, tohtorikoulutettava Aura Kivilaakso Turun yliopistosta väitöskirjansa aiheesta Suojelevat sanat – Kulttuuriperinnön määreet ja määrittäjät Puu-Käpylän kaavoitusta käsitelleessä mediakeskustelussa. Kokouksessa oli läsnä 43 henkeä.

Maaliskuun kokouksessa 1.3.2017 esitelmöi dosentti Liisa Seppänen Turun yliopistosta otsikolla Menneisyyden läsnäolo ja muuttuva kaupunkikuva – Kaupunkiarkeologian näkökulma kaupunkien tutkimukseen ja kehitykseen. Seppänen on kaupunkiarkeologian asiantuntija ja esitteli aihepiiriä laajasti niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Kokouksessa oli läsnä 44 henkeä.

Huhtikuun kokouksessa 5.4.2017 FT Marja Lähteenmäki puhui aiheesta Tammerkosken teollisuusmaisema sanoin ja kuvin. Lähteenmäki väitteli Helsingin yliopiston taidehistorian oppiaineessa tammikuussa 2017 Tammerkosken teollisuusmaiseman merkityksistä käydystä keskustelusta. Kokouksessa oli läsnä 25 henkeä.

Vuosikokouksessa 10.5.2017 puheenjohtaja, professori Pia Olsson esitelmöi aiheesta Kun kaupunki koskettaa – Aistittu, muistettu maisema. Esitystä oli kuuntelemassa 34 henkeä ja kokouksessa läsnä 27 henkeä.

Lokakuun kokouksessa 4.10.2017 esitelmän pitäjänä oli dosentti Leena Valkeapää Jyväskylän yliopistosta otsikolla Pohjois-Savo, Kainuu, Pohjanmaa. SMY:n taidehistorialliset tutkimusretket 1896 ja 1899. Valkeapää sai vuonna 2016 Koneen Säätiön apurahan projektiin ”Luovaa voimaa etsimässä. Taidehistorialliset tutkimusretket uuden suomalaisen arkkitehtuurin, taiteen ja taideteollisuuden edistäjinä 1871–1902”. Kokouksessa oli läsnä 29 henkeä.

Marraskuun kokouksessa 1.11.2017 dosentti Petri Halinen Helsingin yliopistosta puhui aiheesta Periferian takana – Pohjoinen, jota ei ole. Halinen on yhdistyksen työjäsen ja johtokunnan varapuheenjohtaja. Hän on myös Museoviraston kulttuuriympäristöpalveluiden yli-intendentti vastuualueenaan Itä- ja Pohjois-Suomi. Kokouksessa oli läsnä 40 henkeä.

Joulukuun kokouksessa 13.12.2017 kuultiin FT Jukka Relaksen esitelmä Sakari Pälsin Koillis-Siperian matka 1917–1919 kirjeiden kertomana. Alun perin esitelmän pitäjäksi pyydetty FT Eerika Koskinen-Koivisto oli estynyt tulemaan paikalle. Relas toimii myös Sakari Pälsin Seuran puheenjohtajana. Kokouksessa oli läsnä 40 henkeä.

Vuoden 2017 kuukausikokouksia mainostettiin syksyllä 2016 aloitetun tavan mukaan jäsenistön ulkopuolelle mm. yliopiston ilmoitustauluille jaetulla mainosjulisteella sekä Facebookissa. Verrattuna vuoden 2016 kuukausikokouksiin, tilaisuuksissa kävi kokouksesta riippuen hieman enemmän ihmisiä. Yhdistyksen toiminnasta tiedotettiin myös kulttuuriperintöalan sähköpostilistoilla sekä yhdistyksen verkkosivuilla. Vuoden lopussa yhdistyksen Facebook-sivulla oli 1 195 seuraajaa, joten vuoden aikana oli tullut noin sata uutta seuraajaa. Suosituimmat päivivitykset saavuttivat noin 2 000 henkilön yleisön.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa ja lisäksi pidettiin kolme sähköpostikokousta. Pykäläiä johtokunnan kokousten pöytäkirjoihin kertyi yhteensä 78.

Yhdistyksen työjäsenten neuvottelukunnan sääntömääräinen kokous pidettiin 10.5.2017 klo 16 Kansallismuseossa. Paikalla oli 12 henkilöä. Kokouksessa keskusteltiin yhdistyksen 150-vuotisjuhlavuodesta 2020 ja siihen liittyvästä ohjelmasta. Pohdittiin myös yhdistyksen tulevaisuutta ja sitä, miten yhdistyksen toimintaa saisi tehtyä tunnetummaksi ja enemmän ihmisiä mukaan. Lisäksi työjäseneet esittelivät omia käynnissä olevia hankkeitaan. Kokouksessa ehdotettiin yhdistyksen uusiksi työjäseniksi apulaisprofessori Visa Immosta ja professori Tutta Palinia. Ehdotukset esitettiin myöhemmin vuosikokoukselle, jossa ne hyväksyttiin.

Johtokunta piti 23.1.2017 visiointipäivän. Päivän aikana keskusteltiin yhdistyksen strategiasta ja tulevaisuudesta, suunniteltiin 150-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa ja käytiin läpi julkaisu- ja toimintaa. Yhdistyksen toiminnasta ja tavoitteista toteutettiin kevään ja kesän 2017 aikana kysely, joka oli suunnattu sekä jäsenille, että muille yhdistyksestä kiinnostuneille. Vastauksia kyselyyn saatiin 43 kappaletta. Yhdistyksen juhlavuoteen liittyen yhdistyksen historiankirjoitukselle haettiin rahoitusta vuoden aikana, mutta toistaiseksi sitä ei saatu. Rahoituksen hakemista jatketaan vuoden 2018 aikana.

Lauantaina 19.8.2017 yhdistys teki kesäretken Mikkeliin. Retkelle osallistui yhteensä 15 henkilöä. Osa osallistujista matkusti junalla Helsingistä Mikkeliin ja osa omilla kyydeillään. Mikkelissä tutustuttiin ensin Helena Partasen ja Teppo Korhosen johdolla Mikkelin keskustan alueeseen sekä Päämajamuseoon ja Viestikeskus Lokkiin, minkä jälkeen siirryttiin bussikuljetuksella kiertoajelulle. Bussilla käytiin tutustumassa mm. useisiin arkeologisiin kohteisiin, kuten Orijärveen ja Tuukkalan kalmistoon. Lounas nautittiin Kyyhkylän kartanossa. Bussikerroksen jälkeen Mikkeli-seura tarjosi retkeläisille iltapäiväkahvit Elomaan talolla ja samalla kuultiin Mikkeli-seuran puheenjohtajan ja SMY:n työjäsenen Teppo Korhosen kertomuksia Mikkelin historiasta ja kulttuuriperinnöstä.

Julkaisu- ja toiminta

Vuoden 2017 aikana yhdistykseltä ilmestyivät seuraavat julkaisut:

- Anne Ala-Pöllänen: *Happy Ship? Etnografinen tutkimus suomalaisista ja filippiiniläisistä merimiehistä suomalaisilla rahtilaivoilla*. Kansatieteellinen Arkisto 57. Paino: Tallinna Raamatutrukikoda. 224 sivua. Julkaistiin myös verkossa Helsingin yliopiston E-Thesis-palvelussa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/178898>.
- Maria Vanha-Similä: *Yhtiöön, yhtiöön! Lapsiperheiden arki Forssan tehdasyhteisössä 1950–1970-luvuilla*. Kansatieteellinen Arkisto 58. Paino: Kirjapaino Hermes Oy. 250 sivua. Julkaistiin myös verkossa Turun yliopiston Utupub-palvelussa: <http://www.utupub.fi/handle/10024/143937>.
- *Finskt Museum 2017*. Toim. Tia Takala. Kirjoittajat: Frida Ehrnsten, Liisa Kunnas-Pusa, Magnus Ljunge, Mirette Modarress, Niklas Nylund, Maria Ollikainen, Hannele Tenhovuori. Paino: KTMP Group Oy. 90 sivua.

Kirjasto, julkaisuvarasto, julkaisuvaihto ja kirjalahjoitukset

Vuonna 2017 yhdistyksellä oli 159 ulkomaista ja 80 kotimaista vaihtosuhdetta. Monografoita luuteloitiin 121 ja kausijulkaisu vuosikertoja 375. Sekä vaihtosuhteiden kautta että lahjoituksena yhdistyksen kirjastoon saadut julkaisut on pääsääntöisesti sijoitettu Museoviraston kirjastoon.

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen julkaisujen päämyyntikanava oli Tiedekirja, joka myy tieteellistä kirjallisuutta myymälässään, verkkokaupassaan sekä erilaisissa tapahtumissa kuten Sastamalan vanhan kirjallisuuden päivillä. Tiedekirjalla on alennuskampanjoita kuten Helsinki-päivän tarjoukset, ja SMY osallistui näihin tarjoamalla valikoiman kärkituotteitaan edullisesti. Yhdistys teki yhteistyötä Tiedekirjan kanssa myös Taiteiden yönä ja Helsingin Kirjamessuilla järjestämällä kirja-aiheista puheohjelmaa.

Yhdistys itse järjesti kirjamyyntipöydän valtakunnallisten arkeologian kenttätöiden esittelytapahtuman sekä Ethnos ry:n vuosijuhlaseminaarin yhteydessä, ja kirjoja myytiin perinteisesti myös Kansallismuseon joulumyyjäisissä. Eräät teokset ovat tarjolla niiden potentiaalista lukijakuntaa kiinnostavissa myymälöissä kuten Lintulan luostarissa Heinävedellä ja Forssan museolla.

Julkaisuvarasto sijaitsee väliaikaisissa väistötiloissa Seurasaarisäätiön toimitilojen yläkerrassa Seurasaaressa. Yhdistys teki vuokratarjouksen samalle kulosaa-relaiselle kerrostalokiinteistölle, jonka varastovuokralaisia olimme olleet monia vuosia ennen kuin talossa ryhdyttiin putkiremonttiin. Tarjous hylättiin, mutta uusi kirjavarasto löydettiin Kulosaaresta toisesta talosta.

Vuosikirjojen toimituksessa tapahtui merkittäviä muutoksia. Finskt Museumista otti vastuun uusi päätoimittaja FM Tia Takala, ja Suomen Museon toimituskunta laajennettiin monialaiseksi aktiiviseksi työryhmäksi, johon kuuluu uusina asiantuntijoina kolme museoiden edustajaa. Suomen Museon uuden periaatelinjauksen mukaan sarja julkaisee museoissa tehtävää ja museoita koskevaa tutkimusta, perinteisempää tieteellistä sisältöä toki unohtamatta.

Yhdistyksen julkaisusihteeri osallistui Suomen Tiedekustantajat ry:n järjestämälle kurssille, jossa keskustellaan tieteellisen julkaisemisen käytännöistä Suomessa ja kansainvälisesti. Yhdistyksen johtokunnassa tehtiin aloite julkaisustrategian määrittämiseksi ja sen mukaisen toimenpideohjelman laatimiseksi.

Talous ja erityishankkeet

Yhdistyksen vakituinen kokoustoiminta, jäsenkirjeiden postitus ja taloudenhoito ja pankkikulut rahoitettiin jäsenmaksukertymällä ja osaketuotoilla. Jäsenmaksu vuosijäseniltä oli 18 euroa, ainajäseniltä 200 euroa ja lahjoittajajäseniltä 500 euroa. Jäsenmaksulaskutuksessa tapahtuneen sekaannuksen vuoksi jäsenmaksua

perittiin kuitenkin 20 euroa. Erotus hyvitetään jäsenille vuoden 2018 jäsenmaksuissa.

Tieteellisten seurain valtuuskunta myönsi avustusta yhdistyksen julkaisu-toimintaan yhteensä 11 000 euroa, josta Kansatieteelliselle Arkistolle 3 000 euroa, Suomen Museolle 3 000 euroa, Finskt Museumille 2 000 euroa ja Iskokselle 3 000 euroa. Yhdistyksen julkaisumyynti tuotti hyvin vuonna 2017: Talousarviossa esitetty 5 000 e myyntituotto lähes tuplaantui.

Yhdistyksen talous notkahti vuonna 2016 vanhojen velkojen ja maksamatta jääneiden palkkioiden maksamisen sekä uuden taloushallintojärjestelmän (Fina-go, entinen ProCounter) käyttöönoton vuoksi. Vuoden 2017 aikana toiminnan kuluja järkevöitettiin, jäsenmaksujen perintää tehostettiin ja julkaisutuottoja kasvatettiin niin, että yhdistyksen taloustilanne saatiin elpymään.

Kevään ja kesän aikana sihteeri ja julkaisusihteeri suorittivat kotonaan säilyttämänsä yhdistyksen arkistomateriaalin läpikäynnin ja järjestämisen. Arkistomateriaali (vanhoja jäsenkortteja, pöytäkirjat, tilinpäätökset ja julkaisu-toimintaan liittyvää materiaalia) vuoteen 2015 asti toimitettiin Museoviraston arkistossa säilytettävään SMY:n arkistoon. Yhdistyksen toimintaan liittyvää paperista materiaalia on pyritty karsimaan mm. taloushallinnon siirtyessä sähköiseksi. Museoviraston arkistoon toimitettavan paperisen materiaalin toivotaan tulevaisuudessa koostuvan vain välttämättömistä asiakirjoista, eli pöytäkirjoista ja tilinpäätöksistä. Yhdistyksen toimintaan liittyvät asiakirjat noin vuodesta 2011 lähtien ovat sähköisinä kopioina käytössä Dropbox-palvelussa.

Suomen Muinaismuistoyhdistys jatkoi mukana Esinetutkimusverkosto Artefactan toiminnassa vuonna 2017. Artefacta jatkoi uutisten (18 kpl) ja vertaisarvioitun Artefactum-sarjan julkaisemista. Se on hyväksytty Julkaisufoorumin tasolle 1 ja noudattaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan vertaisarviointitunnuksen käytölle asetettuja ehtoja. Artefactumissa julkaistiin Minna Kaipaisen artikkeli ”Sibeliuksen puvut ja pukeutuminen”. Artefacta tarjosi keskustelupalstallaan mahdollisuuden esineaiheiseen keskusteluun. Artefactan verkkopalveluun on rekisteröitynyt 956 käyttäjää (55 uutta jäsentä vuodessa) ja sen Facebook-sivulla on 564 tykkääjää (47 uutta tykkääjää vuodessa). Artefacta järjesti paneelikeskustelun Esinetutkimus, materiaallinen kulttuuri ja museot (Elina Anttila, Visa Immonen, Ildikó Lehtinen ja Alex Snellman) 1800-luvun tutkimuksen päivillä 26.1.2017. Artefactan toiminta jatkuu kahden vuoden ajan Suomen Tiedeseuran apurahan turvin, ja se on aloittanut toimituksensa uudistamisen hakemalla mukaan uusia vapaaehtoisia, joita ilmoitautui toimitukseen kuusi henkeä.

Jäsenistö 2017

Uusiksi vuosijäseniksi hyväksyttiin Matti Halme, Mirrka Hekkurainen, Jussi Kinnunen, Tiina-Riitta Lappi, Marko Latvanen, Kaija Malmivuo, Jorma Niemi,

Piia Pasanen, Panu Savolainen ja Janne Vilén, sekä uudeksi ainaisjäseneksi Karri Isomeri. Yhdistykseen kuului vuoden lopussa 402 jäsentä. Uusista jäsenistä huomattava notkahdus edellisvuoden jäsenmäärästä (425) selittyy sillä, että vuoden 2017 aikana jäsenrekisteri läpikäytiin perusteellisesti ja poistettiin henkilöt, jotka olivat jättäneet jäsenmaksun maksamatta kolmena peräkkäisenä vuonna. Lisäksi rekisteristä poistettiin kuolleet henkilöt sekä henkilöt, jotka halusivat erota yhdistyksestä.

Johtokunta ja toimihenkilöt

Johtokunta järjestäytyi Kansallismuseossa pidetyssä vuosikokouksessa 10.5.2017. Yhdistyksen puheenjohtajaksi kaudelle 2017–2018 valittiin jatkamaan professori Pia Olsson. Erovuorossa olivat dosentti Renja Suominen-Kokkonen (yhdistyksen varapuheenjohtaja) ja dosentti Petri Halinen. Halinen valittiin jatkokaudelle ja Suominen-Kokkonen tilalle valittiin dosentti Elina Räsänen. Johtokunnassa jatkoivat FT Elina Anttila, professori Mika Lavento, FT Päivi Roivainen ja FT Tytti Steel. Johtokunta valitsi kokouksessaan 20.9.2017 Halisen varapuheenjohtajaksi kaudelle 2017–2018.

Yhdistyksen toimihenkilöitä vuonna 2017 olivat sihteeri FM Liisa Kunnas-Pusa, julkaisusihteeri FM Mervi Suhonen, kirjastonhoitaja FM Hannele Dahl ja varasihteeri FM Frida Ehrnsten. Yhdistyksen varainhoidosta huolehti tilitoimisto Vihainen Talouspäällikkö Oy.

Yhdistyksen tilintarkastajaksi valittiin vuosikokouksessa 10.5.2017 tilintarkastusyhteisö APK-Auditing Oy, päävastuullisena HT Aarto Hirvi. Tarvittaessa yhdistys valitsee keskuudestaan varatilintarkastajan.